

Ідеологічна складова формування права відображається у зрілості суспільства та його правосвідомості в цілому, оскільки правові ідеї спрямовані на подальший розвиток законодавства.

В розумінні правотворчості визначилися два аспекти. У вузькому сенсі під правотворчістю мається на увазі безпосередньо сам процес створення правових норм компетентними органами. У широкому трактуванні даний процес «обчислюється» з моменту правотворчого задуму і до практичної реалізації юридичної норми, тобто підготовка, прийняття, опублікування тощо.

За теорією права правотворчість — це правова форма діяльності держави за участю громадянського суспільства (у передбачених законом випадках), пов'язана із встановленням (санкціонуванням), зміною, скасуванням юридичних норм [1, 345].

Дещо співзвучним є твердження Н. І. Матузова та А. В. Малько, які вважають, що правотворчість — це насамперед діяльність представників влади, спрямована на прийняття, зміну і скасування юридичних положень. Суть правотворчості полягає у перетворенні державної волі в норми права тобто форми правових положень, яка має загальнообов'язковий характер [2, 297–298].

Заслугує на увагу позиція В. С. Нерсисянца, який стверджує, що правотворчість це форма державної діяльності, яка пов'язана з формальним виразом і зміцненням верховенства права, які складають правовий зміст усіх існуючих джерел позитивного права [3, 415–416].

Цікавою видається думка А. В. Міцкевича, який розглядає правотворчість як діяльність держави по встановленню правових норм незалежно від того, яким шляхом відбувається таке встановлення [4, 37].

Об'ємним за змістом є твердження М. В. Цвік, за яким правотворчість розуміють як організаційно врегульовану особливу форму діяльності держави або безпосередньо народу, внаслідок якої потреби суспільного розвитку й вимоги справедливості набувають правової форми, що знаходить свій вияв у певному джерелі права (нормативному акті, прецеденті, звичаї тощо) [5, 167].

Зважаючи на зазначене під правотворчістю слід розуміти організаційно-правову діяльність уповноважених органів держави, пов'язану із розробкою, прийняттям та офіційною систематизацією нормативно-правових актів. Останні покликані врегульовувати суспільні відносини, заповнювати наявні прогалини у праві тощо. За допомогою такої діяльності правова система підтримується в активному стані, запроваджуються, змінюються чи скасовуються правові норми.

У правотворчості формуються і затверджуються ті правові норми, що відповідають сучасному рівню суспільних відносин і сприяють їхньому прогресивному розвитку. Саме в цьому, в першу чергу, виявляється призначення даної форми державної діяльності. Інше виявлення правотворчості (зміна і скасування чинних норм, удосконалення їх редакції) має підпорядковане, допоміжне значення для утворення чіткої визначеної і внутрішньо узгодженої системи юридичних норм. Шляхом правотворчості створюються також норми, що стимулюють виникнення і розвиток сучасних правовідносин. Особливу роль при цьому відіграють професійні та громадські обговорення у формі референдуму, на зборах, зібраннях або через обрані місцевою громадою органи.

Отже, враховуючи зазначене можна виокремити основні властивості, характерні поняттю правотворчість, а саме:

- є юрисдикційною діяльністю держави або уповноваженого органу, організації;
- має об'єктивну спрямованість;
- відображається в актах, що містять норми права чи скасовують, змінюють їх;
- суворо регламентується правовими нормами.

У юриспруденції вироблено цілий ряд принципів правотворчості, які визначають суть цієї діяльності та основні напрями, серед яких можна виділити наступні:

5. Теория права и государства : учебн. — Х. : ООО «Одиссей», 2006. — 480 с.
6. Мазуренко А. П. Правотворческая политика как фактор модернизации правотворчества в России: автореф. дис. ... доктора юрид. наук / А. П. Мазуренко. — Саратов, 2011. — 51 с.
7. Хитра А. Я. Павло Скоропадський про основи законотворчості в Українській Державі // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 20. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. — С. 92–97.
8. Гдалевич И. А. Институциональные искажения в российской правотворческой политике / И. А. Гдалевич // Философия права. — 2010. — № 3. — С. 79–83.

С. Н. Глазунова, кандидат юридических наук, доцент

кафедра гражданского права и процесса
Ивано-Франковский университет права имени Короля Даниила Галицкого
76018, г. Ивано-Франковск, ул. Е. Коновальца, 35

ПРАВОТВОРЧЕСТВО В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена проблемным вопросам правотворчества в Украине. Автор указывает на то, что формирование эффективного правотворчества является одним из определяющих факторов успешного демократического развития общества, становления правовой государственности, конкурентоспособной и стабильной рыночной экономики, обеспечения социальных прав и реализации конституционных свобод граждан

Ключевые слова: правотворчество, правотворение, принцип, правотворческая политика, правовая политика